

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Turbo, sive moleste et frustra per cuncta divagans
ingenium**

Andreä, Johann Valentin

Altorfii, 1620

Scena IV.

[urn:nbn:de:bsz:31-138638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-138638)

SCENA IV.

Prudentius. Fabius, Harleq. Haspellus.

P. E Go quidem de eo semper plura, vel sanè alia sperarem. **F.** Nescio equidem quid mihi judicandum, illud quidem animadverti jam dudū, in ipso esse ingenium vagabundum, curiosum & malitiosum, quæ sanè tria videntur mihi illum hætenus exagitatæ, & hos cõstruxisse ei labyrinthos. **P.** Sed interin errorum crassitiem miror, illumq; iis demersum, cum alioquin in dijudicandis rebus haut sit ineptus. **F.** forrè quia sibi relictus est semper, nec habuit amicum fidelem imprudens in sua retiã incidit. **P.** Ah longe erras: plus millies avocatus, admonitus, & ad plenam insidiarum detectionem admissus est, sed id habent curiosæ artes proprium, ut amicum amplius nulum agnoscant, neminem audiant, & quos prius habuerunt conjunctissimos, fugiant. **F.** Verùm ipsæ fallacię ingeniosæ haut sunt, & plerunq; pueris & plebi ridiculæ, tum historiolæ ipsorū usq; adeò aniles usq; adeò incredibiles sunt, ut mirum sit, hominem tantum cerebri sanioris,

nioris, illis posse circūduci. P. Ego mor-
bum judico, & rem plurimā comiseratione dignam. F. Unde rerum incertarū,
quibus torquentur, catena & infinita somniantium deliria? P. Meo judicio, ex cō-
tempu omnis consuetae literaturae & ficticia illa clave, quā alio longē modo Naturam rerum aperire satagunt. F. Ecce Harlequinum alterum Mercurium, ex eo resciscemus domus artificiosae arcana. P. Ingeniosissime Harlequin. F. Auree Harlequin. H. Non vacat. P. Obscuro Harlequin. H. Magnum est, quod voluto. P. Ornatissime Domine Magister Harlequin, quāso ne deneges nobis tuū colloquium. H. In forum mihi eundum est. F. Quid acturus? H. Cretae mihi emēdae sunt octo libræ. P. Quid crete? H. Vah! ad computandum diem novissimum. F. Hem illud erat, sapis. H. Ergo mittite, sed heus! P. Quid est? H. Pictore mihi opus est. F. Ad pingendos numeros. H. Inepte. Serpentes mihi pingat, & Ceres, & Behemoth, & Menethekel, & Rutubam, & coronas, & quindecim Hierosolymas. P. O Harlequin, quā jam sublimis es scientiā! H. Sic decet, & Naometria id fecū adfert.

adfert. F. Quæso intus quid rerum geritur? H. Omnes computant quolibet angulo, per cruces per armillas, p angulos, per soles, per lunas, per serpentes, per circulos, per angelos volantes, per coronas, per columnas, per candelabrum, per libram, per arbores, per gladios, per laqueos, per dentes, per cometas, per ova, per pisces, per rubos, per clibanos, per mitras, per cuspides, per 7. foramina, per lagenas, per Aquilas, & Leones. Sed me jam dimitte. P. Si placet, Harlequin, nobis benefacere, subsiste aliquantulū. H. Sed non licet. F. Saltem dic nobis, quid computatis? H. Scripturæ dicta. P. Ha, he, he, ! H. Tu rides Asine? Valere. F. Tu offendisti hominem. T. Non putarā, sed quid coniiicis illos agitare? P. An nescis? F. Equidem. P. Hæc illa Naometria est, de qua tibi nuper: illud humani ingenii admirabile. F. Quid quærit? P. Miram temporum triplicitatem, & typum rerū præteritarum triplicem. F. Quā harmoniā. P. Illi viderint, mihi vix licuit numerorum aliquot appellationes exaudire. F. Habentne alia nomina? P. Omnino,

G 3

nam

nam bestia certus numerus est, & sacrificiosus; & Sabatizantes sunt, ac Hierosolymitani, & clavis Davidica. Ulterius in adyta eorum admissus non sum. F. Verum his numeris, quod extruunt? P. Papae ruinam, Ecclesiae respirationem; Bonorum liberationem, Molochi risum. F. Quis hic est? P. Qui sciam? F. Mirum ni artifex sit, P. Apparet, nam esurire videtur, & cum ventre fermocinari, ac nescio quod ingeniosi parere. Hasp. Ingratum seculum, quod filios tuos haud nutris, nec per Artes neque labores vitae comoda substernis. Barbarum seculum, quod meras artes crepas, & meliora ingenia non aspicias. Crudele seculum, quod ineptias erigis, artifices deprimis. F. Hic homo stomachatur. P. Scilicet; quia venter latrat. Heus tu, quisquis es, respice. H. Miserum relinquitte. P. Imo habes, qui commiserant. H. Nondum scis quod sim, nam primam vobis facie sumus miserabiles, alteram ridendi. F. Quis ergo es? H. nescio, nam risum vestrum audire haud lubet. P. Eloquere nam malus mihi haud videris, neque inculto ingenio. H. Ah? ingenium excoluisse scelus est. F. Quae so quis es? H. Accipe hanc chartam. F. legam.

Ephem

*Eheus quisquis es,
sivete
Architectura Secreta*

*sive
Machinarum Commoditas
delectat.*

*Sive tormentorum, Cuniculorum, Artificia,
ignis ludicra*

afficiunt,

*Sive Aqua ductuum, fontium elegantie,
Motuum diversitates,*

Hortorum ornamenta, recreant

Sive Matheſis Mechanica arridet,

*Orbis raritates, Ingeniorum fetus allu-
bescunt.*

Hominem in his diu volutatum.

aut

Benignè excipe,

aut

Liberalitate subleva

aut

Sine riſu & maledictis tuis abire ſinito.

F. Quid hoc ſibi vult? H. Id quod audivi-

*ſti. F. Tūne tot tantarumq; artium pe-
ritus? H. Experire, ſuſcipe, examina.*

P. Sed quid, quod nemo te recipit? H.

Quia omnes faciunt, quod tu facis? F.

G 4

Nun-

Nunquamne habuisti Patronum. H. Habui, sed pauci ferre possunt exquisitiorum ingeniorum fervorem. F. Nec illa ferre possunt Patronorum monita. P. Nec illa abstinere possunt, à nimia suarum opiniorum licentia. H. Servire non possunt, nec un o loco esse affixa. P. Acquiescere non possunt, nec ulla esse sorte contenta. F. Temperare sibi non possunt, nec ferre bona rationis praecepta. H. Generosa sunt, & facile universum Mundum despiciunt. F. Ambitiosa sunt, & vanis laudibus saturantur. P. Temeraria sunt, & frequenti sortis commutatione in miserias se precipitant. H. Nonne dixi vobis, si quid nolletis dare, cum bona pace me ut dimitteretis? P. Equidem dubito, an amanda plus sint, an deploranda, vestra ingenia, qui optimum q̄ Mundus habet, possidetis; nec ejus ullum fructum veriore possidetis. Nam divitum est, quicquid Ars vestra gignit, nec vobis aliquid praeter laborem & nudam gloriosam, reliquum quid interest. Vos nummulos arte emitis, illi nummulis artes emunt; H. Esne literatus? P. Fortassis. H. Applicata tibi & tuis, & dixisti optimè. F. Audi, ne quid putes te in litus naufragio tuo ejectum, ubi hominum vestigia non repe-

repereris, age in has ædes te confer proximas, artium ferè templum, aut hospitium: iis si excludaris, ad me redito. H. Vox hominis. P. Sed ibi instructū oportet accedere insolitis artibus. H. Satis est. P. Si quæ habes de motu perenni, aut volandi mediis, primâ adfero. H. Benè mones, benè sit vobis. F. Sis fortunatus, nam id unum tibi deest. P. Quid nos agimus? F. Libet mecum cænare. P. Utinam hūc nobis Deus morem restituat, quo olim amici inter se jucundissimè vixerunt, non sumtuosissimè. F. Nihil est, quod apud me metuas. Nam quod tu à ratione petis, id apud me impetrabis ab inopia. P. Eamus, si ex animo loqueris.

SCENA V.

Harlequin.

ST, st, tacete Messieurs. Turbonis mei felicitas in fumum abiit, omnis tinctura, jactatio, spes, propositum, gaudium, pecunia in fumum abiit. Sed obsecro vos ne rideatis, jam ille vitra confringit, & furnos diruit, & libros discerpit, & hominum aspectum fugit. Verùm ne quis rideat, ita fors nostra est. Nemo è vobis

G s est,